

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. Vetus Ecclesia nullos redditus habebat præter oblationes fidelium. Post Constantinum, Ecclesiæ locupletatæ sunt pluribus latifundiis, liberalitate fidelium. Quarto demum seculo inter ordinarios ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

nem Regaliæ. neque id injuriâ. nam si quid in nostra historia obscurum est, id in primis prædicandum esse de hac materia. Referam autem ipsa viri verba: *Qui ait donné l'ancieneté de la Regale, je ne l'ay encoré veu; non sans cause. Car s'il y a obscurité en nostre histoire, c'est en celle-cy.* Sed præterquam quod instituti mei ratio postulat ut inquiram in originem juris, quæ adhuc sub judice lis est, an jus illud Regaliæ porrigatur ad universas regni Ecclesias, id quoque exigere videtur. Deprehensa enim semel origine hujus juris, facilius intelligemus quidnam videatur statuendum in causa quam in sacrum consistorium attulerunt Agentes generales in rebus cleri, qui quamplurimas regni Ecclesias ab eo jure exemptas & immunes esse contendunt.

IV. Itaque procul ab eorum sententia recedo qui avo Ludovici XI. nomine Parlamento Parisiensis apud Regem orantes, pronuntiarunt jus illud Regaliæ successisse in locum investiturarum. Nam contendo diversum illud non esse ab investituris, quin imò ipsas esse investituras, prout cum consensu Regum nostrorum modificata fuerunt in Conciliis Claromontano & Remensi & à Calisto secundo Papa anno millesimo centesimo vigesimo secundo, & prout usû ipso explicata sunt post tempora ejusdem Pontificis.

V. Ad explicandam autem opinionem meam necessarium videtur ostendere quid antiqui canones in Gallia recepti præceperint quoad fructus episcopatum vacantium, quid dein ex vetusto illo jure immutatum sit, & quæ tandem causa fuerint harum immutationum. Tum de investituris instituenda quaestio, quæ per multum ævi Ecclesiam commoverunt. Quo loco docendum erit quid eo nomine intelligerent majores nostri, quinam esset earum usus in Gallia, ubi primum titulo concessionis usurpatae sunt, ac dein investiturarum, demum verò sub vocabulo Regaliæ.

CAPVT XVIII.

Synopsis.

I. *Vetus Ecclesia nullos redditus habebat præter oblationes fidelium. Post Constantinum, Ecclesia locupletata sunt pluribus latifundiis, liberalitate fidelium. Quarto demum seculo inter ordinarios cleri redditus numerabantur fructus ex agris & possessionibus Ecclesia.*

II. *Quoniam verò agri illi maximam habebant invidiam, plebem eorum curam in se suscipere rogabat Augustinus, vitanda invidia. Verum id ob-*

tinere non potuit à laicis; ut docet Possidius.

III. *Eandem ob causam, & ne suspitioni avaritia paterent Episcopi, quibus bonorum ecclesiasticorum cura incumberebat, Concilium Chalcedonense statuit ut in unaquaque Ecclesia cathedrali Oeconomus institueretur, è clero illius Ecclesie eligendus. Quæ institutio legibus quoque Principum confirmata est.*

IV. *Eam renovarunt Concilia Hispania: quam in usum revocavit Gregorius magnus. Septima synodus Oecumenica edicit ut si Episcopus fuerit negligens in instituendo Oeconomo, negligentiam ejus suppleat Metropolitanus. quod & à Patriarcha fieri jubetur quoad Ecclesias Metropolitanas. Etate Zanara hac institutio non observabatur in Oriente.*

V. *Oeconomus ergo bona Ecclesia administrabat vivente Episcopo, itemque post mortem ejus, ex prescripto Concilij Chalcedonensis, quo jubetur ut bona Ecclesie vacantis futuro antistiti conferrentur ab Oeconomo. Explicatur canon Chalcedonensis.*

VI. *Propria Episcopi bona pertinent ad eos quos ipse heredes suos testamento esse jussit. quod probatur variis auctoritatibus. Si vero deceperit intestatus, tum propinquos ejus heredes esse oportet, secundum canonem apostolicum itemque Antiochenum. quod Balsamoni quoque placuit.*

VII. *Eadem est sententia canonis XXI. synodi Chalcedonensis, qui explicatur. Notatus Innocentius secundus Papa, qui sensum hujus canonis non cepit.*

VIII. *Notati etiam Zonaras & Balsamo, qui prorsus malè ceperunt sensum ejusdem canonis Chalcedonensis.*

IX. *Bona Episcopi ex redditibus Ecclesie comparata pertinent ad Ecclesiam, ex canone XXI. Antiocheno. Universa Episcoporum mortuorum bona in suos usus vertebant Metropolitanis in Oriente. quam consuetudinem sustulit Concilium Trullanum.*

X. *In Occidente quoque Clerici intervertite tentabant bona mobilia Episcopi mortui. Vestium id à Concilio Herdensi. Id ipsum, quoad laicos, prohibuerunt Urbanus secundus & Innocentius secundus.*

XI. *Antiqua Concilia Gallicana decreverunt bona Ecclesiarum vacantium ac spolia Episcoporum decedentium servari debere, expendenda in utilitatem Ecclesie & pro futuro successore. Potestates pervadere ceperunt res Ecclesie post mortem Episcoporum paulò ante Concilium Trullanum.*

ADDITION.] *Bona mortuorum Episcoporum à laicis diripi prohibuerunt Urbanus secundus & Innocentius secundus, itemque Callistus secundus. Referuntur canones Concilij Tolosani sub Calisto habiti, antehac non editi. Raimundus Comes Barcinonensis pollicitus est se deinceps non invasurum bona Episcoporum provincia Tarraconensis. Exemplum illud sequitur est Ermengardis Vicecomitissa Narbonensis, laudata ob hoc ab Hadriano quarto Papa. Atamen in Gallia Narbonensi perseverabat ea consuetudo avo Gregorij noni & Innocentij quarti.*

I. **V**etus Ecclesia nullis aliis redditibus ad suppeditandas expensas alendis Episcopis & Clericis sive etiam pro juvanda inopum paupertate necessarias fruebatur præter oblationes fidelium: quæ, ut adnotavit Irenæus, eò usque af-

surgebant ut decimam redituum partem egrederentur, quò manifestum omnibus esset caritatem Christianorum longè esse supra Iudæorum pietatem. At postquam Constantinus magnus Imperator Christianis fecit potestatem relinquendi quandam bonorum suorum partem clero, quem lex vocat *sanctissimum Concilium*, tum liberalitate fidelium locupletata sunt Ecclesiæ pluribus latifundiis. Præterea Episcopi ex pecunia publicâ augebant patrimonia Ecclesiarum, metuentes videlicet ne refrigerente paulatim caritate Christianorum, pauperum tandem nulla cura esset; quemadmodum adnotavit Chrysostomus, qui plebis crudelitatem acriter exagitat, quòd parsimonia sua Episcopus adegisset ad curam rerum secularium. Itaque quarto seculo inter ordinarios cleri redditus numerabantur fructus ex agris & latifundiis Ecclesiæ collecti, ut patet ex canone xxv. Concilij Antiocheni, quo statuitur ut ij proventus ex decreto Episcopi & ex sententia Presbyterorum & Diaconorum impenderentur ad alendum Episcopum & clerum, & ad juvandos pauperes.

II. Secundum hanc institutionem legimus apud Possidium in vita Augustini cap. xxii. Episcopus illum Hipponensem pauperibus erogare solitum aliquid ex redditibus patrimoniorum Ecclesiæ, vel ex oblationibus fidelium. Quoniam verò agri illi Ecclesiæ maximam habebant invidiam, & ob id Clerici acerbè traducebantur malevolorum quorundam linguis & sermonibus, huic malo mederi cupiens Augustinus plebem horum latifundiorum curam in se suscipere rogabat, ut ea ratione Clerici ab ea administratione liberarentur, quò vivere deinceps cogerentur ex solis oblationibus Christianorum. Verum id obtinere non potuit à laicis. *Pauperibus erogabat, inquit Possidius, vel ex redditibus possessionum Ecclesiæ, vel etiam ex oblationibus fidelium. Et dum fortè, ut assolet, de possessionibus ipsis invidia Clericis fieret, alloquebatur plebem Dei malle se ex collationibus plebis Dei vivere quàm illarum possessionum curam vel gubernationem pati. Sed nunquam id laici suscipere voluerunt.* Idem conatus infeliciter quoque cessit magno illi viro Ioanni Chrysostomo Episcopo Constantinopolitano: qui ut administrationem patrimonij ecclesiastici à se removeret, populum Constantinopolitanum orabat eam curam suscipere. *Quare rogo & obsecro, inquit ille in homilia lxxxvi. in Matthæum, aream & torcular vestram devotionem fieri. Sic enim & pauperes facilius alentur, & Deus glorificabitur.*

Tom. II.

III. Enimvero quoniam necessaria erat cura extraordinaria in recipiendis & expendendis redditibus universæ diœceseos, ac præterea ne hinc adversus Episcopum oriri posset suspicio avaritiæ, vel fortean is dilapidasse crederetur pecuniam publicam, canone xxvi. Concilij Chalcedonensis statutum est ut in unaquaque Ecclesia episcopali Oeconomus institueretur, è clero illius Ecclesiæ eligendus. Id postea confirmatum est ab Imperatoribus; quorum leges extant in Nomocanone Photij Tit. x. cap. i. & in Codice Iustiniani. Iubent enim Principes ut Episcopi ministros hujuscemodi constituant; ac nonnulla statuunt observanda circa eorum administrationem, tum pro referendis rationibus.

IV. Concilium Hispalense secundum & Toletanum quartum renoverunt constitutionem Concilij Chalcedonensis. In usum autem eam revocans Gregorius magnus quendam Episcopum compelli jubet ad instituendum Oeconomum. Synodus verò Nicæna secunda, quæ est septima Oecumenica, jubet in canone undecimo ut si Episcopus quispiam negligat instituere Oeconomum, Metropolitanus illius suppleat hanc negligentiam. quod & ipsum observari à Patriarcha jubet, quoad Ecclesias metropolitanas, si negligentia similis fuerit in Metropolitanis. At Zonaras adnotat in commentario ad hunc canonem, institutionem illam in usu non fuisse ætate sua apud Ecclesiam orientalem; quemadmodum in Occidente quoque omissa est, postquam bona Ecclesiarum inter Episcopos & Capitula fuere divisa.

V. Non solum autem diœceseos bona vivente Episcopo administrabat Oeconomus, sed etiam postquam is abierat è vita. Nam in eo casu Concilium Chalcedonense præcipit canone xxv. ut redditus Ecclesiæ viduatæ conserventur integri apud Oeconomum: *τῶν ἐπιτοῦ τῶν ἀποθανόντων ἡ κληρονομία ἐκκλησίας οὐδ' ἀφ' ἑσθῆτος.* Hunc canonem ex versione Dionysij Exigui refert Gratianus dist. lxxv. his verbis: *Redditus verò viduate Ecclesiæ integros reservari apud Oeconomum ejusdem Ecclesiæ.* Sed ex eo capite laborat hic canon quòd non doceat præcisè quamnam ob causam redditus illi conservandi sint ab Oeconomom: quam tamen colligere licet ex canone secundo Concilij Valentini, in quo statuitur ut Metropolitanus Oeconomum instituat in Ecclesia vacante, qui & redituum administrationem suscipiat, & sumptus suppeditet Clericis Ec-

G G g ij

L. I. Cod. de fa. crof. Ecclief. Vnufquifque fanctiffimo venerabilique Concilio diffidans bonorum quod optavit possit relinquere.

Chrysostomus hom. 84. in Matth. hom. 11. in I. Cor. & hom. 37. ad populum Antiochi.

Concil. Hispal. 1. c. 9. Tolet. 7. c. 47. Gregor. I. lib. 1. ep. 21. & lib. 9. ep. 66.